

REGISTERBLAD

Namn: Lars Hjelm

Datum: 2006-11-17

Område av riksintresse för naturvård i Uppsala län

Områdesnummer: NRO 03 041

Områdesnamn: NORRA BJÖRKFJÄRDEN

Kommun: Enköping

Kartblad: 10 H NO

Area: ca 700 ha

Naturgeografisk region: 24 Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Avrinningsområde 61, Norrström

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsform: Sprickdalslandskap

Riksvärde

Skog	Ädellövskog Lövskog Barrskog Tallskog	Flora, fauna
------	--	--------------

Värdeomdöme: Denna skärgård har genom skyddsåtgärder, naturreservat sedan 1968, och landskapsbilds-
skydd sedan 1971, förskonats från exploatering och utgör en representativ del av målarskärgården med
naturskogsartade skogar, som varierar mellan rik, lundartad ädellövskog och mager hållmarkstallskog.
Öarnas värde förstärks av den rika och varierade floran och faunan med flera rödlistade arter.

Huvudkriterier: A Område med framstående exempel på naturtyper
C Område med sällsynta naturtyper
D Område med mycket rik flora och fauna

Stödkriterier: Mångformighet, representativitet, raritet, funktion för flora och fauna

Förutsättningar för bevarande: Området skyddas mot exploatering i form av bebyggelse, anläggningar,
skogsbruksåtgärder eller täkt.

Säkerställande: Natura 2000, södra delen. Naturreservat, södra delen. Förordnande till skydd för
landskapsbilden, norra delen. Fågelskyddsområde, Nybogrundet – Flisa tall och inom naturreservatet.
Klass I i Länsstyrelsens naturvårdsprogram.

Områdets huvuddrag:

Norra Björkfjärden utgör västra delen av ett större område, som omfattar ett antal öar i såväl Uppsala som
Stockholms län. Öarna är låga, småkuperade, lövträdsdominerade moränholmar, vanligen med vassfria

stränder. På ett flertal av öarna finns kala strandhällar eller grus – och sandrika strandavsnitt. Öarna befinner sig i olika stadier av igenväxning av tidigare öppnare marker. Huslämningar på Torpholmen och Tvigölingen visar att åtminstone dessa öar har haft bofast befolkning in i nyare tid, och på vissa av öarna finner man spår av bete och slåtter (öppna ängsartade partier, hävdgynnade växter, grova ekar). Idag är området främst ett populärt utflyktsmål och har betydelse för allmänhetens möjligheter till rekreation och naturupplevelser. På Stora Lindholmen finns vissa anordningar för friluftslivet.

Skogarna varierar mellan rik, lundartad ädellövskog och mager hällmarkstallskog. Trots tidigare kulturpåverkan är vissa delar naturskogsartade med en blandning av trädslag och åldrar samt gott om gamla och döda träd. Exempelvis finns i barrskogen många grova ekar, som vuxit upp under en tid då landskapet var öppnare. Detta är betydelsefullt för många ovanliga arter av bl.a. svampar, insekter och fåglar som är beroende av gammal eller död ved. Några exempel är oxtungssvamp, rödlistad, som växer på gamla ekar samt skalbaggarna Groths asporre och *Xyletinus vaederoeensis* (svenskt namn saknas), båda rödlistade, vars larver lever i döda delar av bl.a. asp.

Det gynnsamma mälarklimatet gör att inslaget av ädellövträd - lind, alm, ek och ask - är mycket stort i området. På öarnas mullrikare delar finns stora sammanhängande bestånd av ädellövträd av olika slag, med mindre inslag av bl.a. asp, apel och gran. Fältskiktet är rikt och lundartat med näringskrävande växter som trolldruva, underviol, tandrot, storrams, hässlebrodd och desmeknopp. I buskskiktet förekommer bl.a. måbär, skogstry, hassel och getapel. Även i denna naturtyp finns rikligt med gamla, grova träd och död ved, och ett stort antal sällsynta bark- och vedlevande arter har påträffats. Några få exempel är blekticka, blyertslav, gul dropplav, och matt blombagge, vilka alla är knutna till gamla eller döda lövträd och rödlistade. Den mest exklusiva arten här är saffranstikka, en vackert gul svamp som enbart växer på grova, gamla ekar och är klassad som akut hotad på rödlistan.

På större delen av Lilla Lindholmen och på Kalvskärs västsida finns förhållandevis öppna skogsbestånd i blockig terräng som är starkt dominerade av lind. Floran är lundartad och på lindar kan man träffa på den märkliga trädparasiten mistel. Här finns också en speciell molluskfauna, t ex smalgrynsnäcka, som är upptagen i EU:s art – och habitatdirektiv.

Öarna med sina oexploaterade och variationsrika skogar och stränder är mycket artrika, särskilt vad beträffar insekts – och fågelfaunan. Exempel på insekter är nämnda ovan. Vigg, småskrake, strandskata och gråtrut är exempel på häckande fåglar längs stränderna.

Referenser:

Länsstyrelsen i Uppsala län, 1968: Naturvårdsinventering av Enköpings kommunblock, 2. Södra Trögds kommun.

Länsstyrelsen i Uppsala län och Uppsala läns landsting 1982: Vägvisare till naturen i Uppsala län.

Länsstyrelsen i Uppsala län, 1987: Naturvårdsprogram för Uppsala län. Meddelande 1987:2.